Nummer VN2021-015619
Directie Onderwijs jeugd en zorg

Gemeente Amsterdam

Staf Diversiteit **Staf**

Voordracht voor de Staf Diversiteit van 07 juni 2021

Portefeuille Diversiteit en Antidiscriminatiebeleid (9)

Agendapunt B1

**Onderwerp**

Plan van aanpak opvolging actie-onderzoeken anti-discriminatie

**Gevraagde beslispunten**

1. Kennis te nemen van actie-onderzoeken
2. In te stemmen met de vervolgacties als implementatie van de aanbevelingen
3. In te stemmen met plan van aanpak incl. actie-onderzoeken naar de Raad sturen. Bij uw akkoord ontvangt u een Raadsbrief in de map.

**Onderbouwing beslispunten**

Achtergrond

Zoals aangekondigd in de Raadsbrief Antidiscriminatie van 17 december 2019 zijn een 5-tal actie-onderzoeken uitgevoerd in specifieke groepen. Het doel van de onderzoeken was om beter zicht te krijgen op waar discriminatie wordt ervaren, wat de achterliggende oorzaken zijn dat daar wel of geen melding van wordt gemaakt en welke interventies nodig zijn om de aanpak van discriminatie te verbeteren. De onderzoeken zijn uitgevoerd in de moslimgemeenschap, de Zwarte gemeenschap, de Joodse gemeenschap en de lhbtiq+-gemeenschap (binnen deze laatstgenoemde is in een apart onderzoek specifiek ingezoomd op lesbische vrouwen en non binaire mensen). Vier van de vijf onderzoeken zijn in 2020 gestart en reeds afgerond (zie bijlage 1 t/m 5). Het onderzoek moslimdiscriminatie heeft een looptijd tot oktober 2021. De tussenrapportage van dit onderzoek (zie bijlage 6) biedt echter al voldoende aanknopingspunten om mee verder te kunnen, het eindrapport hoeft dus niet te worden afgewacht alvorens dit plan in aanvang kan treden. Het onderzoek naar vrouwen en non binaire personen wordt binnenkort afgerond.

In mei 2021 is er met alle onderzoekers apart gesprek gevoerd om samen prioritering aan te brengen in de aanbevelingen. Ook is er een sessie geweest met alle onderzoekers waarin het onderstaande plan van aanpak is voorgelegd en verder is aangescherpt.

### 1. Kennis te nemen van de (uitkomsten van de) actie-onderzoeken

De actie-onderzoeken hebben bijgedragen aan het verhelderen van de aard en omvang van de ervaren discriminatie in de stad. Er zijn veel voorbeelden uit de onderzoeken naar voren gekomen van incidenten die een concreet beeld geven van de discriminatie in de stad. Ook zijn er goede, concrete aanbevelingen gekomen die de gemeente kan implementeren en die ook daadwerkelijk bijdragen aan het vergroten van de handelingsperspectieven van slachtoffers van discriminatie.

Daarnaast hebben de onderzoeken het belang van een intersectionele benadering/ bestrijding van discriminatie benadrukt. Uit alle onderzoeken blijkt namelijk dat discriminatie vaak plaatsvindt op een snijvlak van verschillende discriminatiegronden.

Verder is duidelijk overgekomen hoe belangrijk de gemeenschappen het vinden als de gemeente een heldere visie heeft op discriminatie en de bestrijding ervan.

Een ander belangrijk inzicht is dat structureel onderzoek naar de beleving binnen verschillende gemeenschappen noodzakelijk is om daadwerkelijk te monitoren wat de aard

en omvang van discriminatie is. De uitkomsten van deze structurele onderzoeken dienen, als aanvulling op de meldingen, (beleids)beslissingen vervolgens te informeren.

Tot slot zijn er ook mooie overzichten van individuen en organisaties uit de verschillende gemeenschappen naar voren gekomen die zich in (willen) zetten tegen discriminatie, die een uitbreiding kunnen zijn van ons reeds bestaande netwerk.

Een kanttekening die kan worden gemaakt bij de uitkomsten van de actie-onderzoeken is dat er voornamelijk is gekeken naar domein-brede vraagstukken, en minder naar de concrete handelingsperspectieven die slachtoffers van discriminatie hebben. Hoewel dit heeft geleid tot een brede, overkoepelende set aan aanbevelingen is nog onvoldoende helder gemaakt wat slachtoffers van discriminatie, naast melden, nu doen.

Uit de aanbevelingen van de verschillende actie-onderzoeken is een aantal terugkomende rode draden te herkennen waar we op in kunnen zetten. Namelijk:

- Educatie: Hoewel in de onderzoeksvragen niet expliciet is ingegaan op aanbeveling omtrent educatie, is dit thema in alle onderzoeken naar voren gekomen. De onderzoekers erkennen dat er al veel verschillende lesprogramma's bestaan gericht op inclusie en burgerschap. Echter constateren zij dat deze vaak ingestoken zijn vanuit een enkele discriminatiegrond. Uit de onderzoeken blijkt echter dat er in de realiteit bij discriminatie vaak sprake is van intersectionaliteit, die de respondenten graag terugzien in het lesmateriaal. Daarnaast is een belangrijke bevinding dat de respondenten vanuit de verschillende gemeenschappen zichzelf niet altijd herkennen in de (projecten van de) aanbieders van onderwijsprojecten. Verschillende (zelf)organisaties uit de gemeenschappen worden graag actiever betrokken bij het ontwikkelen en het geven van onderwijs over thema's die raken aan anti-discriminatie. Ook stellen de onderzoekers dat het belangrijk is om in te zetten op educatie breder dan alleen in het onderwijs. Ook binnen (professionele) organisaties constateren zij dat er meer kennis en kunde nodig is omtrent anti-discriminatie.
- Faciliteren van de emanciperende krachten in de stad: Uit de onderzoeken blijkt dat de groepen die discriminatie ervaren zich niet altijd gesterkt voelen door de gemeente als het aankomt op de initiatieven en projecten die zij zelf organiseren. Daarom is het advies om deze initiatieven voor en door de groepen nog meer te versterken, met name als deze een focus hebben het vergroten van weerbaarheid en gemeenschapsgevoel en/of een heilzame functie hebben voor slachtoffers van discriminatie.
- Voorlichting: Er blijkt een grote mate van onwetendheid in de stad te bestaan omtrent hoe om te gaan met gevallen van discriminatie. Volgens de onderzoekers kan een campagne met als doel het vergroten van bewustzijn over racisme en discriminatie bij de Amsterdammer, hieraan bijdragen.
- Het hervormen van (de positie van) het MDRA: De behoefte aan een meldpunt dat zich pro-actiever opstelt richting en samenwerkt met de verschillende gemeenschappen is duidelijk naar voren gekomen. Dit kan ook de naamsbekendheid van het MDRA onder Amsterdammers vergroten, die is nu erg laag bevonden.

**2. In te stemmen met de vervolgacties als implementatie van de aanbevelingen**

- Educatie. De afdeling Onderwijs stimuleert en faciliteert inclusief onderwijs waarbij scholen leerlingen een curriculum bieden volgens veelzijdige moderne perspectieven. Zo kunnen basisscholen via de voorziening burgerschap in de Verordening op het Lokaal Onderwijsbeleid Amsterdam (VloA), onderwijs en burgerschapsprojecten organiseren rondom thema's die belangrijk zijn voor de stad, zoals inclusie en koloniaal verleden. Bijvoorbeeld Koloniale Sporen in mijn Buurt, Oorlog in mijn Buurt en Aankomst in mijn Buurt, waar

leerlingen via ervaringsverhalen van ouderen leren over het koloniaal-, oorlog- en migratieverleden van de stad. Ook loopt op dit moment in het basisonderwijs de pilot Fawaka Wereldburgerschap, een lesaanpak gericht op inclusief onderwijs en wereldperspectieven. Daarnaast is ook de Amsterdamse Kinderraad bezig met discriminatie en inclusie in de stad. Aan de hand van de documentaire 'Wit is ook een kleur', van Sunny Bergman, gingen kinderen uit groep 7 en 8 op 24 juni 2020 met experts in gesprek over discriminatie. Voor een verdere uiteenzetting van concrete projecten vanuit de afdeling Onderwijs, zie bijlage 7.

- Intersectionaliteit borgen in onderwijs. Uit de actie-onderzoeken blijkt dat het belangrijk is dat intersectionaliteit een plek heeft, zowel in de ontwikkeling als in het doceren van de onderwijsprojecten gericht op anti-discriminatie. In de leergang 'Inclusief onderwijs: expliciete scholing rondom racisme, ongelijkheid en discriminatie', van mr. Fadie Hanna en mr. dr. Inti Soeterik (Universitaire Pabo van Amsterdam), is hier al aandacht voor. De centrale vraag in de leergang is wat racisme en ongelijkheid in de onderwijspraktijk betekenen. Uitgangspunt hierbij is dat leraren vanuit hun eigen onderwijspraktijk leren proactief hierin te handelen.
  - Deze actie loopt al

- Aanbevelingen op onderwijsprojecten vanuit de gemeenschappen. Naast de intersectionaliteit is het waardevol om experts vanuit de verschillende gemeenschappen een actievere rol te geven. Uit de actie-onderzoeken blijkt namelijk dat ze zich niet altijd herkennen in het aanbod. Daarom vragen we verschillende actoren in gesprek te gaan met onderwijsexperts om kennis te nemen van het bestaande aanbod aan onderwijsprojecten, te kijken of dit voldoet aan de vraag en concrete aanbevelingen voor verbetering te doen. Hierin worden zij begeleid door een expert (denk hierbij bijvoorbeeld aan Fadie Hanna) die kan borgen dat er aansluiting blijft met Amsterdammerschap in het onderwijs.
  - Deze actie is nieuw. Beoogd benodigd budget voor deze actie is €60.000

- Alliantie Koloniaal Verleden. Uit de actie-onderzoeken is een duidelijke aanbeveling naar voren gekomen om het kennisniveau over het (koloniale) verleden in Amsterdam te vergroten. Dit met als doel om meer begrip te wekken voor de structuren in onze huidige maatschappij. De alliantie Koloniaal Verleden zal hier voor een deel zorg voor dragen. Op hun activiteitenplan hebben zij een educatief programma opgenomen met als doel het zichtbaar en bespreekbaar maken van verborgen geschiedenissen. Ook wordt er vanuit de alliantie ingezet op het vergroten van kennis van (toekomstige) docenten over het (koloniale) verleden. De toekenning van de subsidie voor de alliantie zal per juni 2021 plaatsvinden voor een periode van twee jaar.
  - Deze actie loopt al

- Toolkit anti-discriminatie. De actie-onderzoeken tonen aan dat er winst te behalen valt op het verduidelijken van bestaande handelingsperspectieven wanneer het aankomt op omgaan met discriminatie en ongelijkheid. Dit kan deels worden ondervangen door de toolkit anti-discriminatie die momenteel in ontwikkeling is. De toolkit beoogt het maatschappelijk middenveld te ondersteunen bij het vormgeven van een dagelijkse praktijk die afrekent met discriminatie en die inclusief handelen als norm heeft. Het plan is normstellend, praktijkgericht en verbindend. De gestreefde opleverdatum van de toolkit zal eind Q4 2021 zijn.
  - Dit is een actie die ontwikkeling is, waar deze bevindingen uit de actie-onderzoeken in worden meegenomen.

- Faciliteren van de emanciperende krachten in de stad
  - Sessies voor mensen die discriminatie hebben meegemaakt. Uit de actie-onderzoeken blijkt een behoefte van slachtoffers van discriminatie aan bijeenkomsten met gelijkgestemden. De respondenten benadrukken het helende effect van het hebben van een veilige omgeving waarin ze kunnen praten over hun ervaringen. Daarom zullen er groepen gefaciliteerd worden om, onder begeleiding van een professional, een safe space te bieden voor slachtoffers van discriminatie. Voor dit jaar zal de focus hierbij liggen op de Zwarte gemeenschap en de Joodse gemeenschap. Dit omdat voor de moslim- en de lhbtiq+ gemeenschap reeds vooruitzicht is op soortgelijke sessies, zoals hieronder zal worden toegelicht. De sessies binnen de Zwarte en Joodse gemeenschap zullen worden geavaleerd en kunnen volgend jaar, naar behoefte, worden uitgerold voor de moslim- en lhbtiq+ gemeenschap. De sessies (gefaciliteerd door de gemeente) voor de lhbtiq+ gemeenschap worden door verschillen partijen georganiseerd. Zo is de alliantie Fite Club, die de subsidie voor bi-culturele lhbtiq+ toegekend krijgt, van plan om healing events te organiseren. Daarin willen ze de ruimte bieden aan de BIPOC LHBTQI+ gemeenschap om de eigen rituelen en verhalen te vertellen. De toekenning van de subsidie voor de alliantie zal per juni 2021 plaatsvinden voor een periode van twee jaar. Ook is er een Regenbooghuis in aanbouw, dat wordt een fysieke plek voor de lhbtiq+ gemeenschap om bijeenkomsten te organiseren. Deze plek zou als fysieke locatie kunnen dienen voor de healing events die de alliantie Fite Club voornemens is te organiseren. Daarnaast wordt de Regenboogveiligheidsalliantie (RVA) per juni 2021 officieel opgericht. Dit is een overlegorgaan tussen vertegenwoordigers van de regenboog gemeenschap, de gemeente, de politie (RiB en vanuit de eenheid) en het MDRA. De RVA heeft als doel om fysiek en verbaal geweld tegen lhbtiq+ in de openbare ruimte van Amsterdam te voorkomen. Voor de moslimgemeenschap zullen er bijeenkomsten worden georganiseerd vanuit het actie-onderzoek moslimdiscriminatie dat tot oktober 2021 loopt. Deze bijeenkomsten worden door de onderzoekers georganiseerd in samenwerking met het MDRA en de politie en hebben informatiedeling als doel.
  - Deze actie is deels nieuw, en kan deels worden ondervangen door lopende initiatieven. Beoogd benodigd budget voor deze actie is €20.000

- Activiteiten van grassroots-organisaties die door de alliantie anti-discriminatie worden gefaciliteerd. De alliantie staat met hun organisaties veel in contact met kleine initiatieven die vaak goede impact kunnen maken in een korte tijd. Daarom heeft de alliantie een gedeelte in hun begroting gereserveerd voor grassroots-activiteiten in samenwerking met de alliantie, waar de komende twee jaar kleine initiatieven aanspraak op kunnen maken. Het gaat hierbij om bedragen tussen de €2000 en €3500 per idee. Projecten kunnen variëren van het opnemen van een videoclips, maken persoonlijke portret en of verhaal, een campagne, een evenement, een dialoogsessie, een kunstavond of trainingen/workshops die bijdragen aan de door de alliantie gestelde doelen. De toekenning van de subsidie voor de alliantie zal per juni 2021 plaatsvinden voor een periode van twee jaar.
  - Deze actie loopt al.

- Structureel overleg tussen de wethouder en verschillende gemeenschappen. De wethouder spreekt regelmatig met verschillende mensen uit onder andere de moslimgemeenschap, de Aziatische gemeenschap, de Joodse gemeenschap en geloofs-verlaters. Deze gesprekken gaan over verschillende onderwerpen en

fungeren als plek voor de gemeenschappen om hun zorgen kenbaar te maken bij het stadsbestuur. Ook het thema discriminatie komt in deze gesprekken aan de orde.
  - Deze actie loopt al.

- Themabijeenkomst Verbonden Stad in het najaar 2021 met discriminatie als thema. In de structurele overleggen hebben de verschillende gemeenschappen aangegeven dat discriminatie een probleem is in de stad. Daarom willen we een bijeenkomst organiseren met de verschillende gemeenschappen waarbij we het gaan hebben over discriminatie. De verdere invulling van deze sessie wordt met de input vanuit de actie-onderzoeken verder vormgegeven.
  - Deze actie valt onder een lopend project waar de invulling van kan worden aangescherpt met de inzichten uit de actie-onderzoeken.

- Dialogen in buurten vanuit verbonden stad. In de aanbevelingen uit de actie-onderzoeken is er ook aandacht voor investeren in de kracht van verbinding tussen verschillende groepen. Zo wordt gesteld dat een preventieve aanpak van discriminatie kan zijn om in te zetten op structurele ontmoeting en dialoog tussen verschillende inwoners in de stad. De dialogen in Buurten die de verschillende stadsdelen organiseren, sluiten hier goed op aan. Het doel van deze dialogen is namelijk om verbondenheid en inclusie in de stad te creëren door dialoog en ontmoeting te organiseren, gericht op zowel realiseren van verbinding als overbruggen van verschillen.
  - Deze actie valt onder een lopend project waar de invulling van kan worden aangescherpt met de inzichten uit de actie-onderzoeken.

- Voorlichting
  - Campagne. In het jaarplan voor 2021 van de afdeling Diversiteit zijn plannen opgenomen voor het vervolg op de anti-discriminatie campagne Kom Op Amsterdam. Specifiek is hierbij aandacht voor een deelcampagne over geweld jegens de lhbtiq+ gemeenschap in juli/augustus. Daarnaast komt er in november een deelcampagne 3 waar nog verder invulling aan gegeven dient te worden. Input vanuit de actie-onderzoeken wordt meegenomen in de invulling van de deel-campagnes. Zo hebben de onderzoekers als advies meegeven om de campagne te koppelen aan concrete acties zoals bijeenkomsten of gesprekken die georganiseerd worden (bijvoorbeeld de bijeenkomsten die eerder zijn omschreven voor slachtoffers van discriminatie). Maar ook een mogelijkheid om door te klikken naar relevante informatie over hoe je als omstander om kunt gaan met discriminatie kan onderdeel van de campagne worden.
    - Deze actie is in ontwikkeling en wordt aangevuld met de bevindingen uit deze actie-onderzoeken.

- Routekaart "discriminatie, wat nu?" laten ontwikkelen. Uit de actie-onderzoeken blijkt dat het voor veel Amsterdammers onduidelijk is welke stappen ze kunnen ondernemen als zij slachtoffer of getuige zijn geweest van discriminatie. De onderzoekers bevelen daarom aan om een visueel overzicht te maken van de routes die te bewandelen zijn zoals het maken van een melding bij een vertrouwenspersoon, het MDRA of een aangifte doen bij de politie. Deze routekaart leent zich er goed voor om verspreid te worden als onderdeel van de hierboven omschreven campagne (deel 3). Daarom dient de routekaart voor november 2021 te worden opgeleverd.
  - Deze actie is nieuw. Beoogd benodigd budget voor deze actie is €10.000

- Alliantie anti-discriminatie. De alliantie zal verschillende activiteiten organiseren die bijdragen aan de agendering, zichtbaarheid, meldingsbereidheid en handelingsperspectieven rondom racisme en discriminatie in Amsterdam. Alle gezamenlijke programma's zullen gratis beschikbaar zijn voor de deelnemers om te bezoeken. In het activiteitenplan zijn specifieke activiteiten opgenomen over antisemitisme, anti-zwart racisme, islamofobie en (in mindere mate) over de lhbtiq + discriminatie. De toekenning van de subsidie voor de alliantie zal per juni 2021 plaatsvinden voor een periode van twee jaar.
  - Deze actie loopt al.

- MDRA
  - Uit de onderzoeken komen pijnpunten van het MDRA naar boven, die het MDRA zelf ook had gesignaleerd. Namelijk dat ze onvoldoende outreachend werken en onvoldoende zichtbaar zijn in de verschillende gemeenschappen. Het MDRA krijgt daarvoor een additionele subsidie bedoeld om meer outreachend te werken; dat wil zeggen om meer benaderbaar, zichtbaar en vindbaar te worden.
    - Deze actie loopt al

Concluderend hebben de actie-onderzoeken dus veel mooie, nieuwe en concrete inzichten opgeleverd. Er zijn echter ook aanbevelingen gedaan die buiten de invloedssfeer van de gemeente liggen. De boodschap vanuit alle onderzoeken is dat er nog veel stappen te zetten zijn. Als gemeente Amsterdam zijn wij echter beperkt in tijd, middelen en in de invloed die wij hebben op de aard en omvang van (institutioneel) racisme. Daarom maken wij de keus om in de nieuwe acties ter opvolging van deze actie-onderzoeken de focus te leggen op het volgende:

- Informeren via campagne, toolkit en routekaart
- Normeren door campagne en in onderwijs(projecten)
- Steunen van slachtoffers van discriminatie o.a. door het versterken van initiatieven uit de verschillende gemeenschappen

Daarnaast worden reeds uitgezette acties verder bestendigd en aangescherpt met de resultaten uit de actieonderzoeken.

**3. In te stemmen met plan van aanpak incl. actie-onderzoeken naar de Raad sturen. Bij uw akkoord ontvangt u een Raadsbrief in de map.**

Er is meerdere malen aan de raad toegezegd dat zij de actie-onderzoeken zullen ontvangen. Advies is dan ook om in te stemmen met dit punt. De eindrapportages van de 4 actieonderzoeken en de tussenrapportage van het onderzoek moslimdiscriminatie zullen dan voor het zomerreces met de Raad worden gedeeld.

NB: er is op dit moment geen financiële dekking voor de in deze flap nieuw opgenomen acties. Dit wordt meegenomen in het financiële gesprek over Diversiteit tijdens de staf van 21 juni.

**Volgende processtappen**

**Advies / afstemming**

Beleidsadviseurs Primair Onderwijs.

Deze flap gaat ter kennisgeving ook naar wethouder Moorman.

**Documenten**

| Registratienr. | Naam |
|---|---|
| AD2021-057492 | Bijlage 1_Anti-zwart racisme in Amsterdam. Actieonderzoek.pdf (pdf) |
| AD2021-057493 | Bijlage 2_Actieonderzoek Anti-discriminatie LHBTIQ+ 2020-2021 final 3.0.pdf (pdf) |
| AD2021-057494 | Bijlage 3_Actieonderzoek Antisemitisme Dander mei 2021.pdf (pdf) |
| AD2021-057495 | Bijlage 4_ onderzoeksrapport discriminatie LBTQI+ vrouwen en non binaire mensen.pdf (pdf) |
| AD2021-057496 | Bijlage 5_ aanbevelingen - onderzoeksrapport discriminatie LBTQI+ vrouwen en non binaire mensen.pdf (pdf) |
| AD2021-057497 | Bijlage 6_tussentijdse rapportage Weerbaar tegen moslimdsicriminatie en hatecrime.pdf (pdf) |
| AD2021-057498 | Bijlage 7_Concrete projecten vanuit afdeling Educatie.docx (msw12) |
| AD2021-057487 | Staf Diversiteit Voordracht (pdf) |

**Behandelend ambtenaar of indienend raadslid (naam, telefoonnummer en e-mailadres)**

OJZD, Diversiteit,

**Uitslag**